

Morgenbladet, 12. juli 2019

En hel verden i miniatyr

Hvis vi blir smartere av smarttelefonen, må det vel bety at vi blir dummere av å glemme den igjen hjemme, skriver Thomas Hylland Eriksen.

Praktisk talt alt vi gjør har utilsiktede bivirkninger, og det gjelder ikke minst på det teknologiske området. Finner du opp bilen, finner du uforvarende også opp ikke bare bilulykken, men også svevestøv, stank og støy hos dem som i sin tid bygget hus like ved veien fordi det var så koselig å se hestedrosjene og høylasene humpe forbi. Etter en stund blir det også mer astma og fedme i befolkningen. Da elektrisk lys ble vanlig, begynte folk å sove en time kortere enn før. I tillegg er det åpenbart at lyspærer er dårlig nytt for spøkelsene. Etter at strømmen kom, har verdens spøkelsesbefolkning stupt, og hvis utviklingen fortsetter, er de snart bare å oppdrive på kirkegårder.

Lignende tanker er det mange som gjør seg i forbindelse med objektet som mer enn noe annet rammer inn menneskets liv på kloden i 2019. For tretten år siden fantes den ikke, men bare syv år etter at den dukket opp var 1,57 milliarder eksemplarer spredt i lommer og vesker rundt omkring. De siste fem årene har antallet økt med ytterligere en milliard. Vi bruker den til å hilse på venner vi aldri har møtt, bestille restaurantbord, betale regninger, gjøre avtaler, lese Faust og VG, sjekke værmeldingen og fotballresultatene, krangle med kranglefanter, høre på musikk og podkaster, føre korrespondanse og se på naboens feriebilder, og det er ikke utenkelig at vi på lang sikt underholder oss selv til døde på denne måten.

Det er forresten ikke sant at alle sitter boyd over den lille skjermen på trikken om morgenen. Det dreier seg trolig om noe over halvparten. Men det er faktisk sjelden jeg ser noen lese en papiravis på vei til jobb nå. Her en dag møtte jeg en gammel kjenning på en overfylt Jar-trikk (mange swipet, ingen leste papiravis), og vi vekslet noen ord. Torgrim skulle tilbringe arbeidsdagen i arkivene på Nasjonalbiblioteket, og jeg var på vei til Vitenskapsakademiet. Samtalen dreide uvegerlig i retning av dingsene og vår tiltagende narkomane avhengighet av dem. «Du vet», sa han idet trikken nærmet seg Solli plass: «Legger du den fra deg hjemme, føles det som om du har glemt igjen høyrebeinet på badet.»